

# Markedsutviklingen i pensjonskostnader for offentlig sektor

Seminar 7. mai 2018

Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS

[www.aktuarene.no](http://www.aktuarene.no)

[www.aktulator.no](http://www.aktulator.no)

---

# Markedutviklingen i pensjonskostnader

- Kort fortalt

---

*Aktuar*ene

Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS

Pensjonskostnadene har økt  
betraktelig

# Utviklingen i pensjonskostnader

- Litt lengre fortalt

t.o.m 1995:  
Lite stram  
regulering av  
kommunale  
pensjonskasser

f.o.m 1996:

- Tilsvarende regler som for private pensjonskasser og livsforsikring gjøres gjeldende.
- Opptappingsplan for å komme opp i 100 % dekning – inntil 2020

- **Levealderstariffer**
- **Grunnlagsrenter**
- Historien for pensjonskasser og kommuner

f.o.m 2002:  
kommuner må  
regnskapsføre  
pensjonsforpliktelsen i hht. GKRS

- Før 2012 var grunnlagsrenten på 3 %
- Og før det igjen 4 %

• Grunnlagsrente på 2,5 %

• Grunnlagsrente på 2 %

2006

2009

2012

2014

2015

2018

2019

2020

- **K2005**
- Før det K63

- **K2013FT**
- **Levealdersjustering**

Hva kommer?

- Nye solvenskrav for pensjonskasser?
- Nye samordningsregler
- Ny offentlig tjenstepensjon

Utvikling i pensjonskassens omgivelser i samme periode

- Skjerpet regulering og krav til avsetninger
  - Bl.a. krav til egenkapital
- Ytre omstendigheter som resulterer i økte forpliktelser
  - Økt og økende levetid; dyrere alderspensjon
  - Fallende rentenivå og økende ustabilitet

Hovedtrekk pensjonskassens utvikling

- Oppnådd 100 % dekning
- Ivaretatt forsterkede avsetningskrav
- Oppbygging av egenkapital
- Høyere premier

08.05.2018

Markedsutviklingen i pensjonskostnader for offentlig sektor

## To typer kostnader for kommunen

---

### Regnskapsmessig

- Pensjonskostnaden
- Pensjonsforpliktelsen

### Likviditetsmessig

- Premien
- Premiereserven

Forskjellen mellom det likviditetsmessige og det regnskapsmessige:

- Premieavvik
- Netto pensjonsforpliktelse

## GKRS - bakgrunn

Fra Innst.  
S. nr. 253  
(2001-  
2002)

*"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget innen 15. oktober med et forslag om hvordan svingningene i kommunesektorens pensjonskostnader kan jevnes ut, herunder hvordan staten kan bidra til å jevne ut de ekstraordinært store pensjonspremiene i 2002. Forslaget må inneholde:*

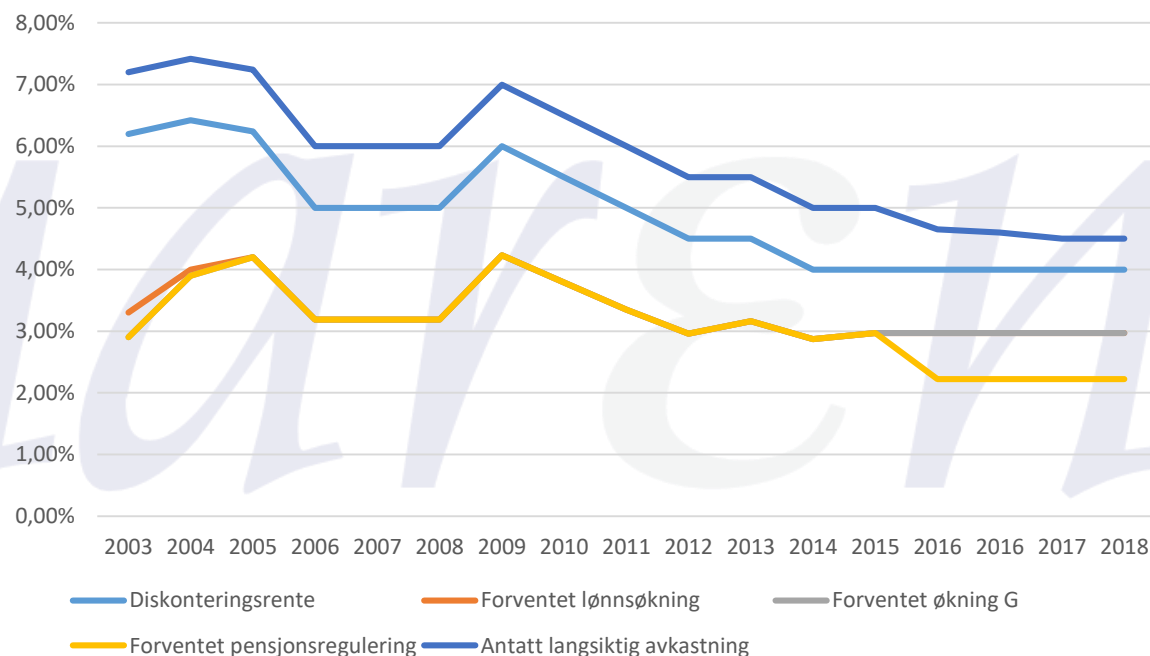
*- en endring av de kommunale regnskapsreglene slik at kommunene og fylkeskommunene kan utjevne årlige avvik fra en realistisk langsiktig premie. En slik endring må kunne iverksettes allerede i 2002.*

*- en statlig låneordning eller en fondsordning som gjør at kommunene kan dekke sine pensjonsforpliktelser. Hensikten med en slik ordning er at kommuner og fylkeskommuner kan låne midler av staten/trekke på fondet når pensjonspremien er over gjennomsnittet, men må betale tilbake/inn i fondet når pensjonspremien er under snittet. Det skal ikke tas hensyn til kommunenes og fylkeskommunenes bruk av ordningen når kommunenes økonomiske situasjon vurderes i forhold til adgang til å oppta andre lån i markedet."*

- Regnskapsføring - GKRS:

- **God Kommunal RegnskapsSkikk**
- Forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner), § 13
- Regnskapskostnad ≠ Betalt premie: Premieavvik
- Innført 2002 med (**uttalt**) formål å oppnå regnskapskostnad jevnere enn betalt premie

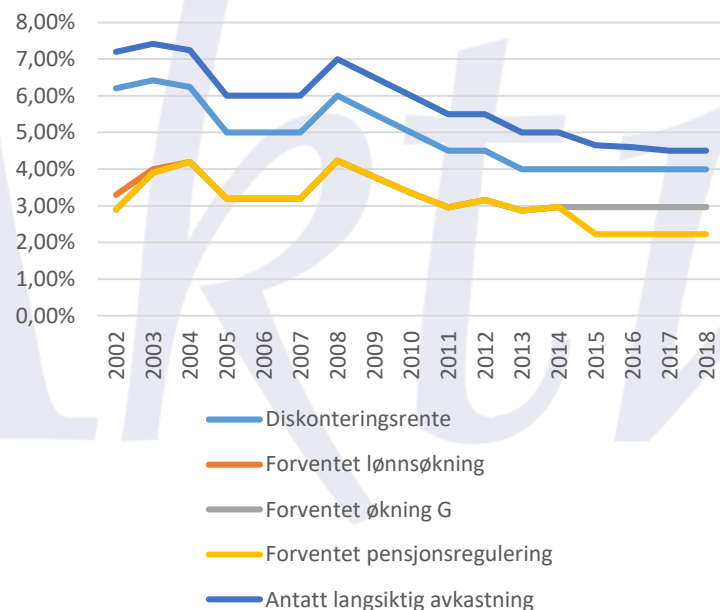
Utviklingen i de økonomiske forutsetningene



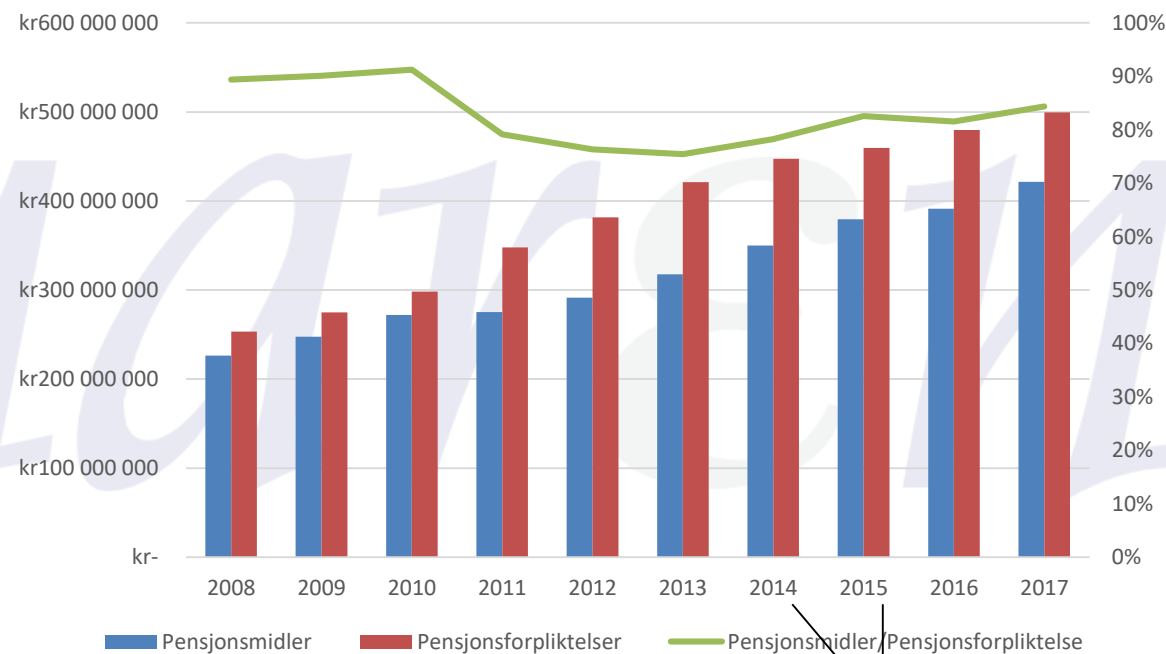
# Pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidler

## - Hva har KOSTRA å si om utviklingen

Utviklingen i de økonomiske forutsetningene (IB)



Utviklingen i pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler i tusen



- K2013
- Levealdersjustering

## GKRS: Premieavviket (1)

Mange kommuner og fylkeskommuner i samme båt:


### **Pensjonsbombe i milliardklassen kan strupe Bærum kommune**

Bærum kommune har en ubetalt fremtidig pensjonsregning på nær én milliard kroner.


Tom Magne Armann


[E-post](#)

 Del 20

 Tweet 4

 +1 0

 Skriv ut

 Tips en venn

Publisert 17.04.2015 kl. 06:44 Oppdatert 17.04.2015 kl. 06:47

Summen og premieavviket øker for hvert år. Det finnes ingen snarvei – det må betales ut til morgendagens pensjonister.

ANNONSE

Det er NÅ det lønner seg å

Kilde: (Asker og Bærum) Budstikke, 17. april 2015



## GKRS: Premieavviket (2)

### Norske kommuner skylder 30 milliarder

I 2002 innførte Erna Solberg en regel som har ført til at norske kommuner sitter på en udetonert gjeldsbombe. – Det er deres egen feil, sier Solberg i dag.



– Kanskje er problemet at de har skjøvet for mye av økningen i pensjon foran seg, sier Erna Solberg til NRK.  
FOTO: AAS, ERLEND / NTB SCANPIX



**Sylvi Inez Liljegren**  
@Sylvilnez  
Journalist



**Håkon Jacobsen**  
Journalist

Publisert 13. aug. 2013 kl. 06:10

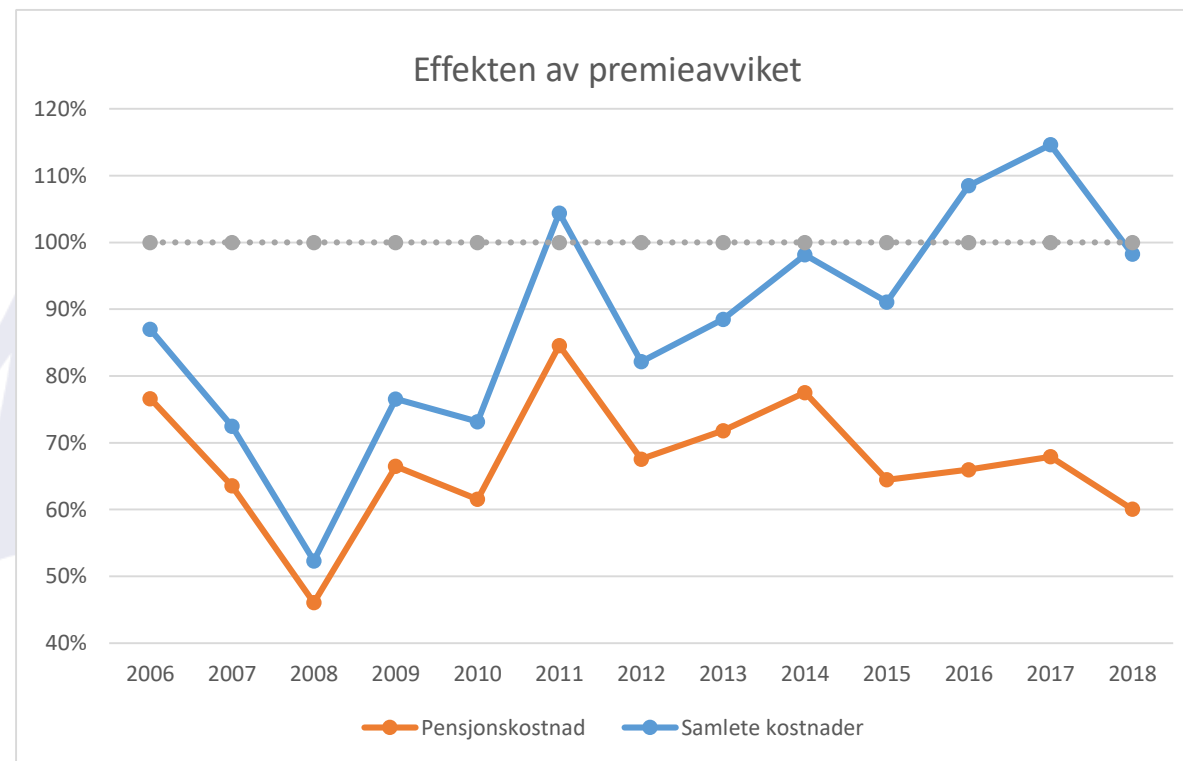


Artikkelen er flere år gammel.

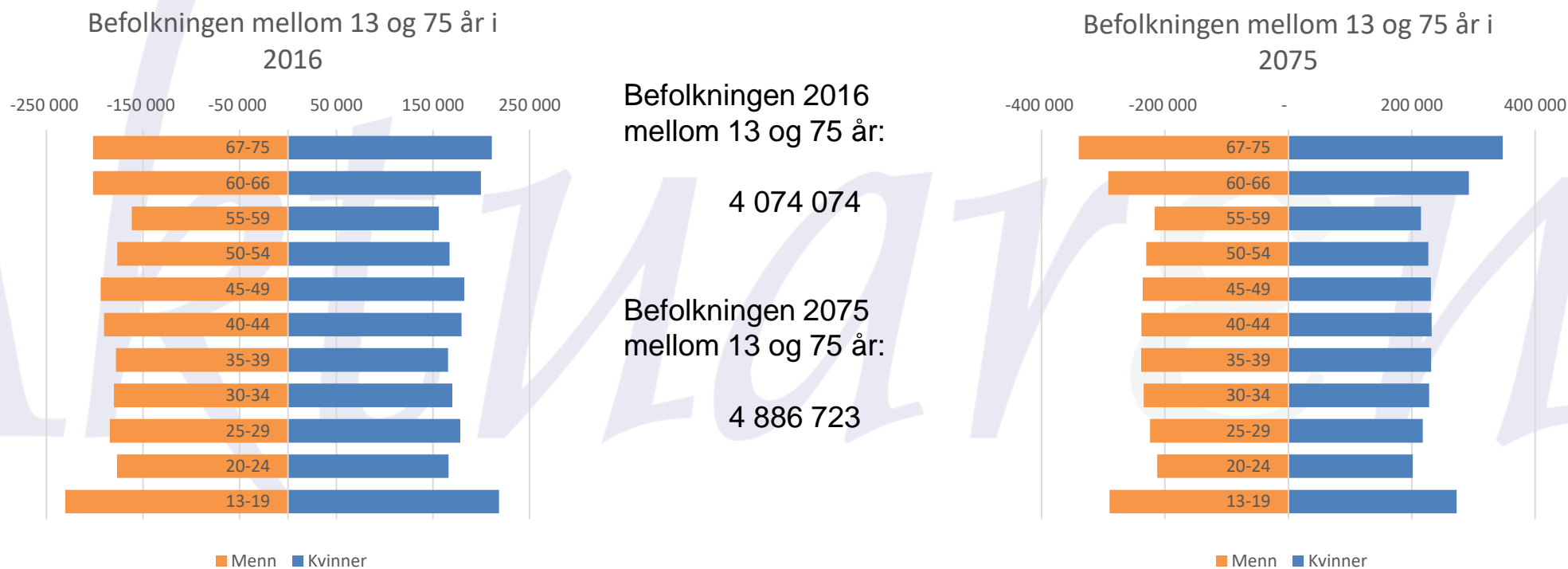
Kilde: Kommunal Rapport 13. august 2013

## GKRS: Premieavviket (3)

- Premie/pensjonskostnadsratio skulle fluktuere over og under 100 %.
- Pensjonskostnad har ensidig vært lavere enn premien - som øker premieavviket.
- Premieavviket må amortiseres. Derfor øker de samlede kostnadene som innbefatter amortiseringen av premieavviket.

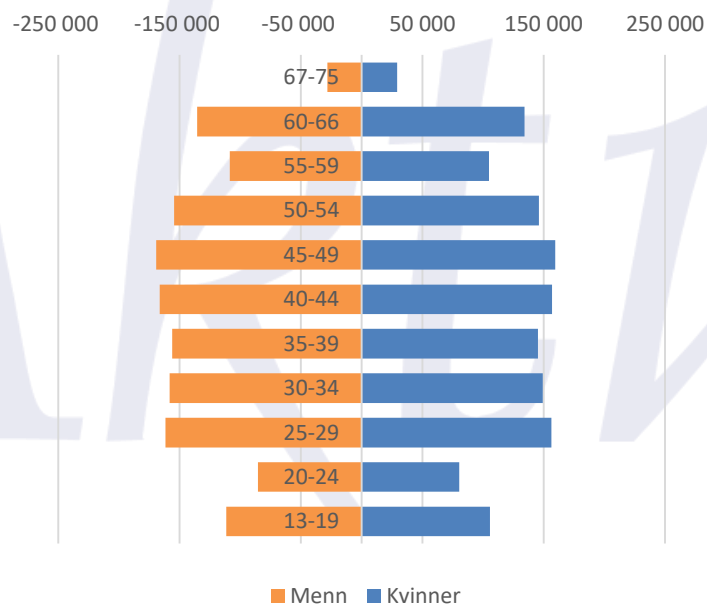


# Hvem har kommunal og statlig forvaltning en pensjonsforpliktelse overfor?



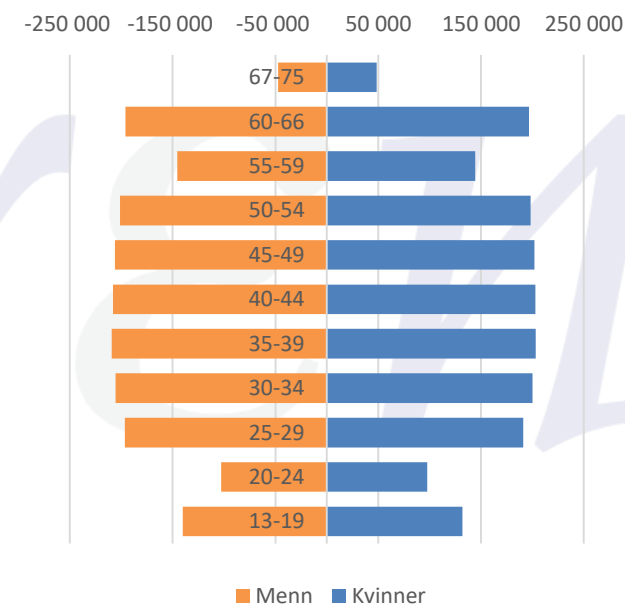
# Hvem har kommunal og statlig forvaltning en pensjonsforpliktelse ovenfor?

Antall arbeidsforhold i de ulike aldersgruppene i 2016

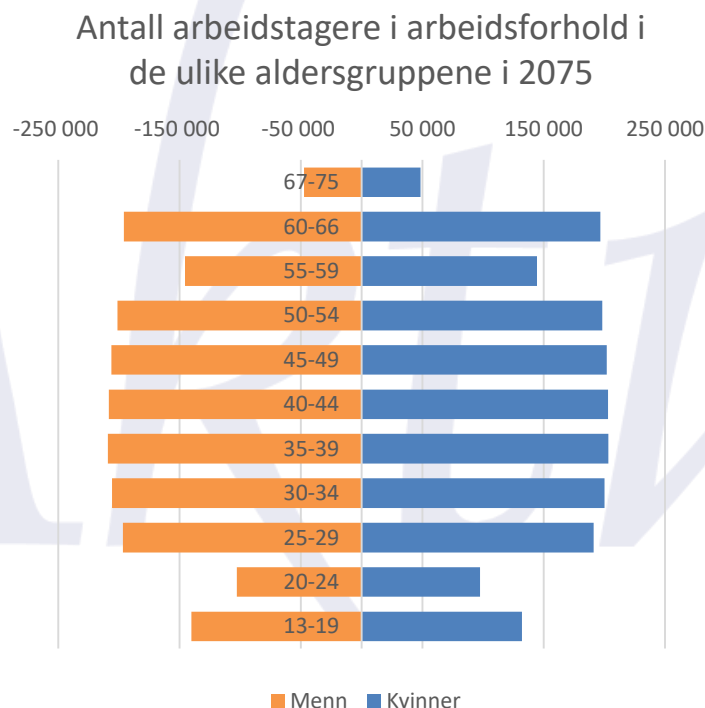


	Antall	Prosentvis
Under 25 år	383 089	48 %
år 25-39	926 840	88 %
år 40-54	952 764	87 %
år 55-66 år	483 269	67 %
67 år eller el	57 492	14 %
Alle aldre	2 803 454	69 %

Antall arbeidsforhold i de ulike aldersgruppene i 2075



# Utviklingen i nye pensjonordninger

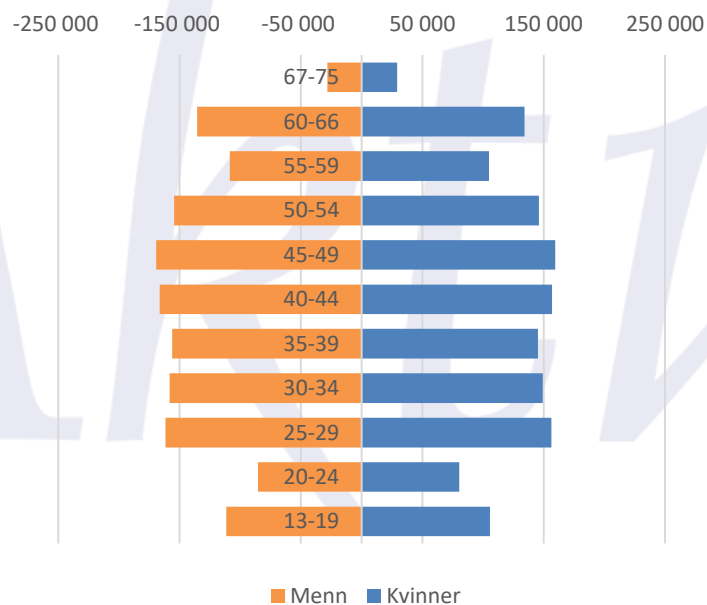


- De nye pensjonsordningene er konstruert slik at det er enklere å levealdersjustere (om det er med delingstall eller dødelighetstariffen).
- Er det da rimelig at befolkningspyramiden for antall arbeidsforhold vil se slik ut i fremtiden?
- I 2075 er 2000-kullet 75 år. Delingstallet for 1943-kullet ved 67 år var 13,42. 2000-kullet har et delingstall på 13,42 år ved alderen 75 år. Kanskje rimelig med at

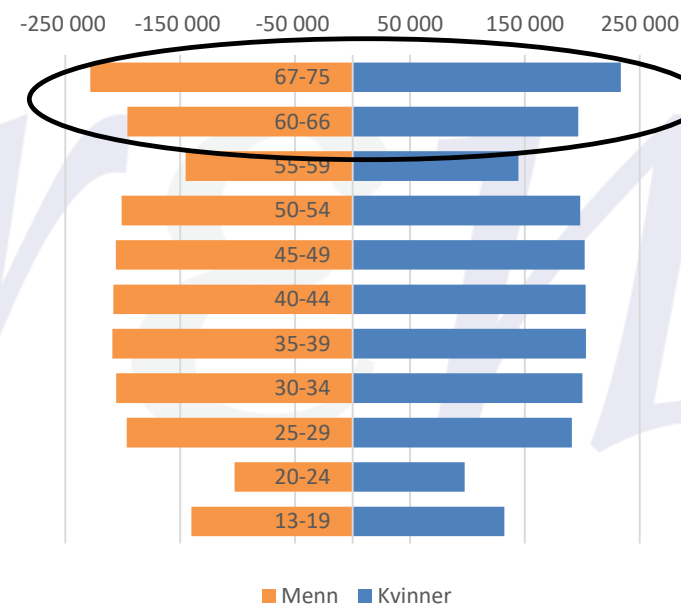
Prosentvis andel av de befolkningen i aldersgruppen		Prosentvis andel av de befolkningen i aldersgruppen	
Under 25 år	48 %	Under 25 år	48 %
år 25-39	88 %	år 25-39	88 %
år 40-54	87 %	år 40-54	87 %
år 55-66 år	67 %	år 55-66 år	87 %
67 år eller eldre	14 %	67 år eller eldre	67 %

# Hvem har kommunal og statlig forvaltning en pensjonsforpliktelse overfor?

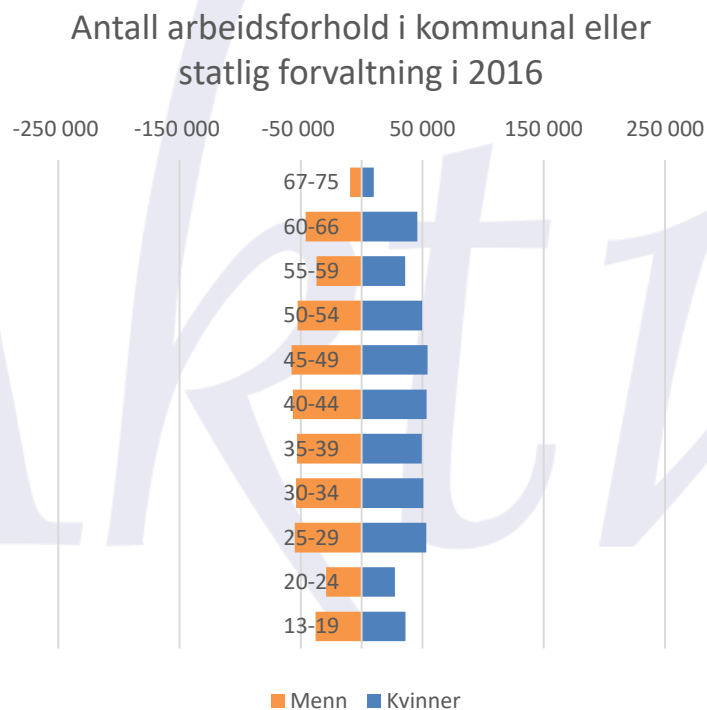
Antall arbeider i arbeidsforhold i de ulike aldersgruppene i 2016



Antall arbeider i arbeidsforhold i de ulike aldersgruppene i 2075



# Hvem har kommunal og statlig forvaltning en pensjonsforpliktelse overfor?



Andel i statlig og kommunal forvaltning  
34,10 %

